

ВІДГУК

офіційного опонента – кандидата наук з фізичного виховання та спорту,
професора Долбишевої Ніни Григорівни
на дисертаційну роботу **Куницької Анастасії Олександрівни** за темою
«Організаційно-методичні засади розвитку вейкбордингу в Україні»,
представлену до разової спеціалізованої вченої ради
Національного університету фізичного виховання і спорту України
для захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт

Актуальність дисертаційної роботи.

Аналіз науково-методичної літератури, програмно-нормативних матеріалів та практика спорту дозволяє стверджувати, що вейкбординг досяг своєї популярності як на міжнародному та і національному рівні, не тільки як розвага і як вид спорту.

Вейкбординг як вид спорту не входить до програми Олімпійських Ігор, однак він є визнаним видом спорту міжнародним спортивним рухом і входить до програми Всесвітніх Ігор та Всесвітніх екстремальних Іграх.

Вейкбординг в незалежній Україні набув свого занепаду в середині 90-х років минулого століття, відродження – на початку XXI століття. Так у 2007 р. була заснована Українська федерація вейкбордингу та воднолижного спорту, а у 2009 р. вона отримала статус Національної. Діяльність федерації спрямована на створення і розвиток інфраструктури вейкпарків у всіх регіонах України (на сьогодні функціонує 24 вейк-парки), перетворення вейкбордингу з ексклюзивного в масовий вид спорту, популяризацію в інфопросторі, створення розгалуженої структури вейкклубів, впровадження у школи та навчальні заклади, масову селекцію спортсменів для спорту вищих досягнень, підготовку вейкпарку «Екстрім-парк» за вимогами та проведення в Україні чемпіонатів світу з канатної і катерної версій, розвиток інклюзії у вейкбордингу.

Однак для вирішення вищезазначених завдань необхідно вивчити закордонний досвід з розвитку вейкбордингу, вдосконалити програмно-правову та програмно-нормативну базу, розширити інформаційний простір, збільшити фінансування, підвищити якість кадрового потенціалу, вдосконалити систему підготовки спортсменів тощо. Все це можна досягти через створення організаційно-методичних засад розвитку та популяризації вейкбордингу, що і підкреслює актуальність даного наукового дослідження.

Мета роботи обґрунтування організаційно-методичних засад розвитку та популяризації вейкбордингу в Україні з урахуванням міжнародного досвіду та сучасних світових тенденцій.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційну роботу виконано відповідно до Плану науково–дослідної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2021–2025 рр. 1.4 «Теоретико-методологічні засади розвитку професійного, неолімпійського та адаптивного спорту в Україні в умовах реформування сфери фізичної культури і спорту», (№ державної реєстрації 0121U108294) та 1.7 «Теоретико–методологічні засади розвитку кіберспорту та інтелектуальних видів спорту», (№ державної реєстрації 0121U108211). Внесок дисертанта, як співвиконавця теми, полягав у розробці моделі впровадження організаційно–методичних засад розвитку та популяризації вейкбордингу в Україні.

Наукова новизна дисертаційної роботи.

Наукова новизна в повній мірі відповідає результатам дослідження, а саме, вперше: здійснено теоретичний аналіз та визначено об'єктивні передумови виникнення, становлення й розвитку вейкбордингу у світі та в Україні; визначено характерні особливості функціонування вейкбордингу як неолімпійського, екстремального виду спорту в світі на сучасному етапі, організаційно–управлінську структуру та методичні засади функціонування вейкбордингу у провідних країнах світу; обґрунтовано універсальну організаційно-управлінську модель розвитку виду спорту, що містить 10 основних елементів (структуру організації; матеріально-технічну складову; спортсменів, тренерів, техніків; клуби; дисципліни виду спорту; систему змагань; суддів та арбітрів; спонсорів та інвесторів, фінансування; медіа й маркетинг; глядачів та вболівальників, що дозволяє оцінювати та порівнювати розвиток видів спорту в різних країнах, та запропоновано алгоритм її впровадження на рівні центральних, регіональних організацій); виокремлено сучасні світові тенденції розвитку та популяризації вейкбордингу (зростання популярності та поширення географії розвитку виду спорту, доступність та залучення різних верств населення, швидкий розвиток нових дисциплін вейкбордингу та впровадження інновацій, розвиток комп'ютерних ігор в жанрі спортивний симулятор) та визначено чинники, що впливають на розвиток вейкбордингу в різних країнах, доведено їх значущість на популяризацію вейкбордингу; обґрунтовано чинники, що лімітують розвиток вейкбордингу в Україні, серед яких

соціально-економічний стан, матеріально-технічна база, недостатнє фінансування, низька популярність, недосконале нормативно-правове та організаційне забезпечення, відсутність оптимального рівня державної та місцевої підтримки, відсутність цільових програм розвитку та популяризації вейкбордингу в країні, недостатнє кадрове забезпечення, недосконала система змагань; визначено спільні (типові підходи до організації та розвитку виду спорту, наявність клубної системи, кваліфікаційних категорій та рівнів підготовки спортсменів, система організації та проведення змагань, наявність водної інфраструктури з обладнанням трас, наявність довгострокових перспективних програм розвитку виду спорту) та відмінні риси (ставлення до вейкбордингу як хобі чи виду спорту, організація спортивних заходів, джерела фінансування, вік початку занять вейкбордингом, система оцінки рівня підготовки спортсменів та їх класифікації, кількість та якість облаштування водойм та парків) функціонування вейкбордингу у світі та в Україні; обґрунтовано організаційно-методичні засади, що ґрунтуються на складових, які потребують розвитку та зміцнення: матеріально-технічної, кадрової, науково-методичної, інформаційної та фінансової, за рахунок об'єднання ресурсів держави, місцевих громад, спортивних товариств та інших інституцій фізкультурно-спортивної спрямованості та приватних структур; розроблено алгоритм впровадження організаційно-методичних засад розвитку та популяризації вейкбордингу в Україні, що містить мету, етапи, організаційно-методичні засади, модель розвитку вейкбордингу, моніторинг тенденцій розвитку вейкбордингу в світі та Україні, визначення перспектив розвитку вейкбордингу, розробку заходів та їх моніторинг, корекцію та схему взаємодії державних та громадських установ в реалізації впровадження організаційно-методичних засад розвитку та популяризації вейкбордингу в Україні.

Окрім цього підтверджено та доповнено положення щодо впливу на розвиток вейкбордингу зовнішніх чинників (глобалізації, професіоналізації, комерціалізації) та дані щодо розвитку вейкбордингу як неолімпійського виду спорту.

Практичне значення результатів дослідження полягає в пропонуванні універсальної моделі та алгоритму впровадження організаційно-методичних засад розвитку та популяризації вейкбордингу для реалізації в діяльність ГО «Української федерації вейкбордингу та воднолижного спорту», центральних та регіональних організацій з вейкбордингу, що сприятиме в подальшому підвищенню рівня розвитку

вейкбордингу в Україні та збільшенню ефективності процесу управління організаціями.

Результати досліджень щодо особливостей функціонування вейкбордингу в світі, становлення та розвитку вейкбордингу в Україні було впроваджено в навчальний процес кафедри кіберспорту та інформаційних технологій Національного університету фізичного виховання і спорту України при викладанні дисципліни «Інноваційні технології у практиці фізичного виховання і спорту» на 4-му курсі першого бакалаврського рівня. Отримані дані можуть бути використані функціонерами, тренерами з вейкбордингу, що істотно підвищить ефективність організації та управління видом спорту. Результати досліджень апробовано і впроваджено у практику роботи Української федерації вейкбордингу та воднолижного спорту.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій.

Наукові положення дисертації, висновки достатньою мірою обґрунтовані теоретичними та експериментальними даними, відповідають меті, завданням, об'єкту та предмету дослідження. Ступінь вірогідності отриманих результатів забезпечується необхідною тривалістю написання дисертаційної роботи (2019-2023 р.), кількістю респондентів, які прийняли участь у опитуванні (41 фахівець з вейкбордингу – функціонери, тренери, судді та кваліфіковані спортсмени, середній вік респондентів становив 32,2 років, стаж занять вейкбордингом 5,48 років, з них 78 % опитуваних мали вищу освіту, за гендерними ознаками 63,45 % – чоловіків, 36,6 % – жінок); кількістю експертів (5 експертів, а саме тренери вищої та 1 категорій, судді міжнародної та національної категорій; використанням методів математичної статистики, таких як: середнє арифметичне значення (\bar{x}), середнього квадратичного відхилення (S), критерій узгодженості Шапіро-Уїлка, коефіцієнт конкордації Кендалла; критерій узгодження Пірсона - χ^2 - критерієм; U-критерій Манна-Уїлка (аналог t-критерію Стьюдента для незалежних вибірок), ранговий дисперсійний аналіз Фрідмана.

Достовірність отриманих результатів забезпечується адекватністю методів меті і завданням роботи, достатнім обсягом і репрезентативністю емпіричного матеріалу.

Це забезпечує високий рівень наукової обґрунтованості положень, які розроблені в дисертації.

Характеристика основних положень роботи.

Дисертаційна робота викладена на 230 сторінках тексту

комп'ютерного набору державною мовою (166 сторінок основного тексту). У структурі дисертаційної роботи виділено: анотацію двома мовами (державною та англійською мовами), список публікацій здобувача за темою дисертації, зміст, перелік умовних позначень та скорочень, вступ, п'ять розділів та висновки до них, загальні висновки, практичні рекомендації, список використаних джерел, додатки. Цифровий матеріал дисертації ілюстровано 5 таблицями та 29 рисунками. Список використаних джерел складається з 209 найменувань, з яких 143 – зарубіжні.

У **вступі** дисертаційної роботи обґрунтована актуальність роботи, зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, наведені методи дослідження, розкрито наукова новизна, відображено особистий вклад автора, наведено дані про апробацію результатів дослідження і їх впровадження в практику, структуру та обсяг дисертації.

У першому розділі **«Актуальні проблеми розвитку вейкбордингу в системі спортивного руху»** (стор. 33-55) проаналізовано стан досліджуваної проблеми, а саме: становлення та розвиток вейкбордингу як неолімпійського екстремального виду спорту у світі, тенденції та чинники, що впливають на його розвиток в системі міжнародного спортивного руху, характеристика матеріально-технічного забезпечення вейкбордингу, особливості розвитку вейкбордингу з періоду Незалежної України.

Наприкінці першого розділу наведені висновки, в яких відображаються основні теоретичні положення дисертаційного дослідження, зокрема: доведено популярність неолімпійських (екстремальних) видів спорту, зокрема вейкбордингу, в системі спортивного руху для яких відноситься широкий спектр дисциплін, від традиційних до екзотичних, базових до розважальних та орієнтованими на різній вік та статус; накопичений масив знань дозволив встановити, що вейкбординг є екстремальним видом спорту який пов'язаний з виконанням елементів з високою швидкістю пересування, складністю трюків, елементів на висоті та нестандартних умовах, і потребують спеціального спорядження; зазначено, що вейкбординг посідає чільне місце серед екстремальних видів спорту, спостерігається постійне зростання його популярності у світі та в Україні (на початку 2000-х років); зазначено, що для вейкбордингу характерні загальні тенденції, притаманні сучасному спорту – глобалізація, комерціалізація та професіоналізація, збереження довкілля; встановлено, що популяризація вейкбордингу відображає його доступність і популярність для широкої аудиторії; наведена наявність актуальних проблем розвитку вейкбордингу в світі та Україні, серед яких недостатня інфраструктуру та обладнання для занять, відсутність

доступних тренерських кадрів та тренувальних програм, невідповідність існуючих нормативів та стандартів безпеки для вейкбордингу, нестабільність в управлінні та організації змагань, відсутність широкої громадської підтримки та популяризації виду спорту в суспільстві, недостатнє фінансування.

Результати досліджень даного розділу представлено в 7 публікаціях.

У другому розділі «**Методи та організація дослідження**» (стор. 56-65) надано методи, що використовувались відповідно до об'єкту, предмету, мети і завдань дослідження, представлено організацію досліджень. Для реалізації поставленої мети та завдань дослідження в дисертаційній роботі використано широкий діапазон методів дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури та даних мережі Інтернет; аналіз нормативних документів, правил та системи змагань у вейкбордингу; опитування; системний аналіз, порівняння та аналогія; експертних оцінок; моделювання; методи математичної статистики.

Розкрито організацію дисертаційного дослідження, яка здійснювалася у три етапи протягом 2019-2023 року.

У третьому розділі «**Умови розвитку та функціонування вейкбордингу в провідних країнах світу**» (стор. 66-134) представлено:

- систему організації та управління вейкбордингом на міжнародному рівні;
- обґрунтовано організаційно-управлінської моделі розвитку вейкбордингу та його структурних елементів на основі методу експертної оцінки з розрахунком коефіцієнту конкордації Кендалла, рангового дисперсійного аналізу Фрідмана та критерію узгодженості Пірсона - χ^2 ;
- особливості функціонування та розвитку вейкбордингу в провідних країнах світу, зокрема в країнах Південної та Північної Америки (США, Канада, Бразилія, Колумбія та Уругвай), в країнах Європи (Німеччина, Великобританія, Ірландія. Італія. Франція. Іспанія. Польща), в країнах Азії (Таїланд, Японія) та в Австралії;
- організацію системи змагань у вейкбордингу, а саме значущість, за експертною оцінкою, формат змагань категорії учасників, оцінювання трюків, змагання команд, суддівство (при наявності середнього ступеня узгодженості за розрахунком коефіцієнту конкордації Кендалла, який склав $W = 0,68292$);
- порівняльний аналіз розвитку вейкбордингу в різних країнах світу та основні тенденції його розвитку, на прикладі 22 країн, а саме: розкрито спільні та відмінності риси розвитку вейкбордингу, кількість спортсменів, що входять до загального міжнародного рейтингу та за їх гендерною

ознакою, розподіл кількості спортсменів за континентами та регіонами, світові тенденції розвитку вейкбордингу.

Результати досліджень даного розділу представлено в 6 публікаціях.

У четвертому розділі **«Обґрунтування організаційно-методичних засад розвитку і популяризації вейкбордингу та алгоритм їх впровадження в Україні»** (стор. 135-171) розкрито систему організації та управління вейкбордингом в Україні, його пріоритетні напрями, передумови розвитку та популяризації на сучасному етапі. Для отримання об'єктивної ситуації дисертанткою було проведено опитування 41 фахівця з вейкбордингу (функціонерів, тренерів, суддів та кваліфікованих спортсменів).

Дисертанткою на основі вивчення досвіду розвитку вейкбордингу обґрунтовані перспективи розвитку його в Україні через: 1. Зростання популярності та доступності вейкбордингу серед різних верств населення. 2. Збільшення кількості організацій; 3. Створення системи клубів вейкбордингу, які надаватимуть більше можливостей для занять та тренувань, за рахунок збільшення популярності виду спорту та зацікавленості спонсорів збільшуватиметься кількість клубів; 4. Розширення інфраструктури та покращення матеріально-технічної бази за рахунок створення сучасних вейкпарків та пристосування водойм для занять спортом. 5. Збільшення фінансування з боку держави та інших джерел; 6. Розширення календаря змагань та формування потужних національних команд; 7. Розширення дисциплін та різновидів вейкбордингу таких як кабельний вейкбординг та вейксерфінг; 8. Встановлення партнерських відносин національної федерації з провідними світовими країнами та обміну досвідом та технологіями; 9. Підготовка кадрів; 10. Створення системи підготовки тренерів та сучасної системи спортивної підготовки спортсменів з виду спорту.

У розділі 4 підрозділі 4.4 **«Організаційно-методичні засади розвитку та популяризації вейкбордингу та алгоритм їх впровадження в Україні»** автор дисертаційної роботи з науково-аналітичної точки зору надає організаційно-методичні засади розвитку та популяризації вейкбордингу та алгоритм їх впровадження в Україні, які полягають у: удосконаленні системи та структури управління, удосконаленні та подальшому розвитку нормативно-правової та методологічної бази вейкбордингом в Україні; формуванні ефективної системи підготовки кадрів; розвитку інфраструктури; створенні та розвитку системи професійного вейкбордингу; створенні та реалізації програм розвитку для дітей та юнацтва; удосконаленні системи підготовки та змагань; залученні різних груп

населення до масових занять вейкбордингом з метою формування здорового способу життя; запровадженні інноваційних підходів до науково-методичного, матеріально-технічного, інформаційного забезпечення; підвищенні рівня популяризації засобами масової інформації та Інтернет-ресурсів; покращенні міжнародного співробітництва з метою подальшої інтеграції в міжнародне співтовариство.

Алгоритм впровадження організаційно-методичних засад розвитку та популяризації вейкбордингу в Україні передбачає мету, етапи, організаційно-методичні засади, модель розвитку вейкбордингу для оцінки та порівняння якісних та кількісних характеристик, моніторинг тенденцій розвитку вейкбордингу в світі та Україні, визначення перспектив розвитку вейкбордингу, розробку заходів та їх моніторинг, корекцію та схему взаємодії державних та громадських установ в їх реалізації.

Результати досліджень 4 розділу представлені в 7 публікаціях.

У п'ятому розділі «**Аналіз та узагальнення результатів дослідження**» (стор. 172-180) проведено узагальнення теоретичного аналізу і експериментальних даних. Показано, які результати доповнюють та підтверджують результати досліджень інших авторів. Представлено результати, які мають наукову новизну в якості отриманих вперше.

Загальні **висновки дослідження** в повній мірі розкривають вирішення поставленої мети та завдань дисертаційного дослідження.

Повнота викладення матеріалів дисертації у роботах, які опубліковані автором.

Наукові результати дисертації висвітлені в 11 наукових публікаціях: 3 статті у наукових виданнях з переліку наукових фахових видань України, 1 стаття у періодичному науковому виданні Чорногорії, проіндексованому в базі даних Scopus (Q3); 7 публікацій апробаційного характеру.

Зауваження щодо змісту дисертації та анотації.

Оцінюючі підготовлений матеріал дисертаційної роботи можна зробити деякі зауваження, які не впливають на загальну позитивну оцінку:

1. В дисертаційній роботі автор здійснює історичний аналіз розвитку вейкбордингу на міжнародному та національному рівні. Однак в роботі не зазначено історичний метод який використовується з метою вивчення виникнення, формування та розвитку об'єктів у хронологічній послідовності, а також завдяки якому досягається поглиблене розуміння суті проблеми і з'являється можливість формулювати більш обґрунтовані рекомендації щодо їх вирішення.

2. Виникає питання «Чому автор власні результати досліджень здійснив впровадження в освітній процес кафедри кіберспорту та інформаційних технологій Національного університету фізичного виховання і спорту України при викладанні дисципліни «Інноваційні технології у практиці фізичного виховання і спорту» (першого бакалаврського рівня), а не здійснив впровадження в освітній процес кафедр, які викладають навчальні дисципліни «Історія фізичної культури і спорту» та «Неолімпійський спорт»?»

3. У розділі 2 підрозділі 2.2 (стор. 65) та розділі 3 підрозділі 3.2 (стор. 75) зазначена кількість експертів, зокрема 5 експертів: тренери вищої та 1 категорій, судді міжнародної та національної категорій. На нашу думку необхідно було б додатково зазначити з яких регіонів або спортивних клубів були експерти. Дане зауваження стосується і представників, які брали участь в опитуванні, а саме 41 фахівець з вейкбордингу – функціонери, тренери, судді та кваліфіковані спортсмени (розділі 2, підпункт 2.1.3 (стор. 58), підрозділі 2.2 (стор. 64-65), розділі 4 підрозділі 4.2 (стор. 138)).

4. Автором у розділі 3 підрозділі 3.2 (стор. 74-81) наведена уніфікована організаційно-управлінська модель розвитку вейкбордингу та її елементи, які представлені в текстовому варіанті в чіткій послідовності і надана кожній з них характеристика. Для більш візуального сприйняття необхідно було надати модель схематично с подальшим її описом.

5. У розділі 2 підпункт 2.1.3 (стор. 58) зазначено опитування (анкетування), а на стор. 138 (розділ 4 підрозділ 4.2) автор вказує: «Розподіл думок експертів...?». Виникає питання: «В процесі опитування фахівці виконували роль експертів, чи це технічна помилка?».

6. Автором проаналізовано достатня кількість літературних джерел та Інтернет ресурсів, зокрема 209 найменувань, з яких 143 зарубіжних, однак необхідно було звернути увагу на окремі роботи вітчизняних науковців Борисової О., Матвеева С. (2013-2020), Долбишевої Н. (2013-2020), Кропивницької Т. (2014-2023) та ін.

Висновок.

Дисертаційна робота **Куницької Анастасії Олександрівни** за темою «**Організаційно-методичні засади розвитку вейкбордингу в Україні**» відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44) та наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. «Про

затвердження вимог до оформлення дисертації» (із змінами, внесеними згідно з Наказом МОН України № 759 від 31.05.2019 р.), а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Кандидат наук з фізичного виховання та спорту,
професор, декан факультету фізичної культури і спорту
Придніпровської державної академії
фізичної культури і спорту

Ніна ДОЛБИШЕВА

Підпис **Ніни Долбишевої** підтверджую:
професор, перший проректор
з науково-педагогічної роботи
Придніпровської державної академії
фізичної культури і спорту



Сергій АФАНАСЬЄВ